

Debele solze se uderó po bolnikovih licih; kmalu pa se ojači in nadaljuje: »Rad bi vama bil pisal, a sram me je bilo, sram, da bi zvedela, kako se godi, sram, da bi pripovedoval komu, kaj naj piše, ker sam ne morem pisati. Tako smo bili nemilo ločeni — zaradi moje trme. O kako nesrečnega stori človeka pohlep! Jaz sam sem kriv tolike nesreče vama in sebi. Pa z Bogom sem se spravil danes zjutraj, svet ima po meni svarilen vzgled. Ti, Rezika, si tukaj; sedaj manjka le še Toneta. O, potem bi rad umrl. Ali je srečen Tone?«

Kako pazljivo je poslušal, ko mu je hči pripovedovala ob kratkem o Tonetu.

»O, Rezika! Gospodova roka te je pripeljala pred moje trudne oči! Oj, hvala ti, dobrotni Bog! Dobra hči, kako lep stan si si izvolila! Bodi učiteljica svojemu bratu! Jaz ne morem več popraviti. Zadnja ura mi že bije.«

Od ginenja mož omahne, moči mu odpovedó; zdí se, da bode malo zadremal. Hči kleči poleg postelje in po božno moli.

(Konec.)

Podobice.

I. Bratovska žrtev.

Na Veliko gospojnico l. 1731 se je praznovala v samostanu v D. velika slovesnost. Mladi pater Pavel je imel ta dan svojo novo mašo. Bil je plemenite krvi in iz čislane rodovine, zato je vzbujal daleč na okrog pozornost. Od vseh krajev je hitelo nebrojno ljudstva v veliko cerkev sredi samostanskega obzidja.

Ta dan je ostal marsikomu, ki je bil prisoten, v živem spominu, a najlepši je bil za patra Pavla, mladega meniha. Odkar sta mu pomrla roditelja, ni doživel veselejših trenutkov. Le to je težilo njegovo srce, da ni bilo nobenega izmed sorodnikov prisotnega.

Prišedši v svojo stanico, zamisli se mladi mož nehoté v preteklost. Misli mu uhajajo na očetov dom — bogato grajščino, kjer mu je tekla zibelka, tam se raduje dobre matere in vrlega očeta; a ko se spomni, da že počivata v grobu, izviije se mu globok vzdihljaj.

Premišljajoč svojo prošlost se ozre mladi pater na podobo, visečo na steni. Bila je podoba njegovega brata. Dolgo jo ogleduje in se še bolj zatopi v spomine. Brat — brat je drugje, a je tudi drugačen po srcu in po nazorih. Njegova meniška obleka je bratu groza in nespamet. In vendar je bratu prepustil svoj del, da se je mogel v glavnem mestu drago šolati. — —

* * *

Bilo je petdeset let pozneje. Takrat doide menihom cesarski ukaz, naj zapusté samostan; opat mu je bil Pavel. Na ukazu je bil podpisan Pavlov brat, hud nasprotnik samostanov, takrat guverner v G. Bolelo je opata, a prenašal je nesrečo svojo možato. — —

Na prijaznem zelenem hribu nekaj ur od samostana stoji cerkev žalostne Matere Božje. Ta kraj so si izvolili prognani redovniki, na čelu jim opat Pavel, za svoje bivališče. Vzeli so si v najem tri lesene koče in ondi stanovali.

Maševati so hodili na goro k Materi Božji; plačila so dobivali za veliko silo. Za sv. maše so jim dajali ljudje po stari petici; odtod so dobili ime »petičarji«. V koči, v kateri je stanoval opat Pavel, zbirali so se k skupni molitvi.

»Bratje predragi«, ogovoril jih je nekoč opat Pavel, »žalostni časi so prišli za nas, kakor se tudi imenuje Žalostna Gora, na kateri bivamo. Krog nas se razprostira najlepša okolica, vse v cvetju in zelenju, vse se veseli svojega življenja in vsaki stvari se pušča življenje, le mi smo prognani. Dasi so nam vzeli vse, vendar ne smemo zaradi tega nikogar sovražiti; ljubite marveč svoje sovražnike, dobro jim storite, kateri vas preganjajo. Saj veste, da mene skeli najhujša rana.«

Takrat so molili dolgo v noč. — — Drugi dan gre opat Pavel po svoji navadi na goro maševati. Malo pred njim se pelje proti cerkvi gosposki voz, v katerem sedi stara gospa. Na nje obrazu bi bil videl, da je morala nekdaj biti prava krasota. Izpovedala se je in po dokončani sv. maši pristopila k obhajilu. Opat Pavel je že enkrat videl ta obraz; tujka mu ni bila neznana. — Spomnil se je sedaj pokojnega svojega brata in njegove žene — pričujoče gospe. Po opraviilu sta bila stari menih in gospa v živahnem pogovoru. Gospa je bila v solzah in večkrat ihtela zaklicala: »Odpuščajte mojemu pokojnemu možu!«

Res, brat je povzročil, da se je odpravil tudi Pavlov samostan. Brat se mu ni smilil, zmagali so nazori, zmagali glas krvi.

* * *

Leta pregnanstva sivim redovnikom niso bila dolga. Drug za drugim so šli v hladni grob, in kakor bi se bila osoda igrala z opatom Pavlom, bil je on zadnji. Siva starost ga je sklonila v dve gubi, a duh njegov je bil še čil. Mimo vseh

drugih molitev molil je največ za svoje nasprotnike in za svojega brata.

—š—

II. Godec.

Mudeč se pri sorodnikih v zagorski vasi zajdem v vaško krčmo.

Gospodar, prišedši od nekodi, odpre mi postrežljivo duri nizke izbe. Vstopim. Za javorovo mizo sedi v živahnem razgovoru trojica kmetov, kateri, uzrši me, umolknejo pa začno svoje pipe iztrkavati. Na veliki zeleni peči zapazim dečka . . . Valjal se je in stokal.

»Kolje ga . . . Na paši se je najedel — Bog vé, česa,« reče krčmar ravno-dušno. — »Tiho, ti na peči! Ne vidiš-li gospoda?« zavpije jezen nad dečkom.

Vzgojen pod kmečko streho sem se zanimal že od mladih nog za življenje in trpljenje narodovo. Kjerkoli se mi je nudila prilika, trudil sem se spoznavati radost njegovo, njegovo bol, pa tudi — rane . . .

Sédem v kot pod zaprašeno razpelo. Krčmar se mi pridruži, hvaléč lepo vreme. Kmetje za veliko mizo so tiho govorili o davkih in bedi, jezili se nad gospôdo in praznili kozarce. Včasih je uprl kateri nezaupljivo svoje motne oči vá-me. Deček na peči se je bil pomiril . . . sedaj pa sedaj sem čul prita-jeno ječanje.

»Čuj,« vzklikne hipoma krčmar, »Lovre gode.« Pazljivo je poslušnil.

Res je bilo slišati gosli. Bliže in bliže so zveneli zvoki narodne pesmi, sedaj lahni, nekako koprneči, sedaj strastno razburjeni.

Krčmar se je naslonil na mizo ter po taktu kimal z glavo. Kmetje so umolknili in strmeli pred-se.

Potihnile so gosli . . . v veži se je čul ropot. Krčmar je smuknil pozdravljat novih gostov, ki so s hrumom vstopili. Videlo se je, da niso več trezni.